

putom trampotom kola tandrču

dura đukanov

Orestije sam Slepčević, samostalni paor iz firtala Jaukova. Kad u Čedicinu berbenicu, stanem prid veliko ogledalo, vidiš da sam sav sabran u lice, zbrčkan. A u telo usukan i fickast. Suv ko drenovina. Miš da samo vatru gutam. Gurav. Oči su mi zelene, mačiće. Urokljive, kaže Bandara Ciganika. Nos špicast, stoji pravo i kad slážem. U usta turim pet krofn, pa zapevam bećarac. Tako sam ustao. Pokumpore i brkove držim u redu, redovno štucujem i fazoniram. Na teme čelav. Sije mesecina, pravi aerodrum za muve. U ogledalo, kako god da gledam, ne vidiš se da čujem perfektno. Moje uši jedino promaja mož oštetiti. Baba mi, još ko detetu, dok sam spavao iza njenih leda, isprdnila nekoliko zuba. Ovi što su odoleli babinom prdeš krajnji su i pokriviljeni. Pljuvankom prskam na dva metera udalj. Sa mnomo ko ima reči, mora rašitriki kisobran. Bolu me kad jem, vrueće čorbe i pijem ladne H₂O, tako je Vlastimir stručno prikrstio vodu. Unutra, u mene, sve je u redu. Ko u Beču, a u Beču deca dreču jer i gnječu! Stomak radi normalno. Zabole me retko kad. Najčešće u jesen, u jeku branja grožđa. Prdeš redovan. Bešiga, fala je bogu, po pet puta na dan me potera iza slame. Sreća kučka uvek. Brže, sporije. Kad — kako.

fehim kajević

dve pesme

PUKOTINE

Izgovara zlatousti
nebo

Izgovara ženu

Smije se kišni
čovjek

Pukotine

KASNI GOST

Klupko ulazi
u konac

Igra igla

Pohota u lonac

Niko prvi

noć se

Od gosta

trun u

oku

Kukuruz sam, fala onom odozgo Jebivetu, obro još pre tri nedelje i svog ga na tavan podigao. Sipan od odžeka. Neman di na drugo mesto. Sam sâm kriv. Pored ovog mog mačka, kako je spreta i vešt, gada mišova ima da se naktoti. Nikako da ušparam novaca za jednu zglavnu kotatrku pa da me vidi bog! S tri jutra otpalo je svega pet korti pabiraka i klipova pod defektom. Bogami, nažuljio sam ramena, a u krsta, tu ispod trtice, dosta dugo je žicalo i probadal. Ova dva jutra tulaja što je ostalo, poseću sam. Ne dam ja da mi mašina gazi njivu. S ovi moji deset ispučani prstiju, za dan, u stanju sam iljadu sno-pova povezati.

Jutros krenem od kuće. Svi paori već izšli u atar. Ja poslednji. Nema me napolje dok ne spadne rosa. Iščas ko ima, taj zna što su bolovi. I čuva se.

Gledim tu Joškovu kuću. Sva se najnila, iskrivila. Zidovi joj popucali, zabat krenuo napred. Malo jači vetar ako dune, ode sve u ocov! Noćom se tuda vuču parovi. Trava je ugagažena i povaljana. Sigurno se kundaca i gužicu. Dlilindare lužu dliskošma pištolje. Celu noć mi se tu kikooči i maneriuš. Kad im dole škakljivo, vrištu, miš da je neka fufa bacila dete baš pod tvoj pedjer. Ržu ko Damjanov zelenko. Ima s kenjačom drva ali se nušljanu da na-mažem. I po travi. Neće se isprati s celom kutijom sapuna. Ni napamet im neće pasti da dođu još jedanput. Dosta su mi teglili žive.

Čujem da će je kupiti onaj iz Grede. Onaj s saltatom rukom. I žena ga ostavila i deca, razbežali se od pitanice. Ljulja se i bana sokakom. Usrećuju se, bogam! A i on. Po godine će proći dok ne rastera eljuge, mišove, ježove i pacove. Te zgadjije. Če-ja, avlju od travuljine i zubače da izvida.

Na čošak, ko i obično, isprid luke sa sunca sedi baba Gordana subotarka. Palicom šara po prašini narodne šare, smežurana, ispijena. Komplet u crnon obučena, samo što ne crkne. Al Sveti pismo ne pušča iz ruke. Zagrijena subotarka.

Ako ti se ulazi u njinu veru, otpiši duvan, piće, kurvanje. Nema mrdanja. Ni jesti ne smeš Šta ti se prothe. Sladoled, ja, paprika, krompir, živinsko i, donekle, zecjije mese dolazi u obzir. Svinjsko ni slučajno. U svinje, trubu subatari, čući Sotona. Ko se polakomi, biće grešan za sva vremena.

I mene je probala baba Gordana da vrbuje. Val sam prost! Sve trčim da jem kuvano na zejtin, da pijem samo ladnu vodu, a snevam šunku, paprikaš, slaninu. Nisam rad da mi se na dupe uvati paučina! Molite se vi tom vašem bogu dok u nesvest ne padnete. Mislite, ne znam ja ko su i šta su subotari!

Pod bogove skute zovu nas i ove naše bogomoljke. Izvučemo, kažu, deblji kraj kad bude smak sveta. Izgorećemo, pretu, a one će pokazati knjižice što su plaćale članarinu pa će bog nji izdvojiti u stranu. Naše duše će u pakao, s grabiljicama će nam vešćovo čupati salo. Njine će u raj. Raj!!! Ma, kakvi raj! Nema raja, nema paklila. Ladna je ona soba. Puna pacova, zmija, krastavci žaba. Isto se piše subotarima, pravoslavcima, bogomoljicima. Ko i onim što ni u šta živo ne veruju.

Ne štitim tu meni nešto. Dune malo jači vetar, zafijuće sokacima. Zaživđi kroz granje, ko Mituš armuniš u prste. S po-neke uokširom ošišane glave sleti šubara, šešir. Zakotršku se. Malakše i stiša se, ta vetrina, na primer, oko podne. Onda krene kućama ono nekoli verni i priverni baba. U bele maranice stežu kockice naore božje. Pop Gavrilo je, širu po selu, molitvom rasterao vetar. Iz njegovih usta, kroz zvonaru crkve, otislo pravo u božje uši. Bog, crkva, sveto mesto!!! Pa kad je crkva sesto mesto, a taj bog neki držadžija, Šta će na toronj ona žica što, kad grom opiči, sprovede tu njegovu silu u zemlju? Ako bo-

gu nije stalo do čitavog krova nad glavom, ne znam kome je! Šta će elektrika u crkvu? Vaj zbog sova, čoravi mišova i zlosutni ptica, kad počnu korbolovati i lepršati ispod plafona, rodbina što poslednji put čeči oko samrtnika fras da ne dobije! A telefon za babe i dede, kad im prigusti, nazovu Svetog Petra, obeću mu koje uranjeno svinjeće pa Petrus kod Boga Oca urgira za mesto u raj! Zašto popovi umiru, putuju na onaj svet? Tako zglajzno i naš pop Ruta. Celog veka služio bogu, sin mu doktor. Što sin izleći, to otac sarani, dedačili se mi. Dvanaest mu popova došlo na saranu. Sam pa Pavle šurnastji ga od rake ne bi spasio. Šta čemo sad mi proste i nedonešene paorčine, ko će nas isprati u Peti frtalj, na Semiljno guvno? Ko nam lagati kako smo, za život, bili dobri? Ko varati novce na Bogojavljanje, Spasovdan, Mitrovdan, SV. Limpiju, Davolsku i Tiđorsku subotu Lazara vaskrsnutog? Navikli smo da nam Ruta osveti vodicu, kitom zaročenom u svetu vodicu isprska šifonere, krevete. Ko će po-jati: aki, pak, popa kaki, gospodi pomiluj? Ti češ? Ko si ti, koji faktor? Lazika iz Sana! Ne mož, Lazika, završi bogosloviju! Bar nešto mora znati o Sodomi i Komaři, o Nojovim načvama, o Jovanu Krstitelju, tom kumu Kristusa Isusa, što je jao samo diviji med i zelene skakavce, a zagroč se s opakljom od kamiline blake. Ni glas ti ne valja, kreštiš iko ptica zlosutnica. Načemo mi drugog. U stvari, već smo našli. Oca Gavrila. Došo je go i bos, s otrcanim turom, ispijen ko avet. Obućemo mu mantiju, oženimo ga. Eno ga sad živi ko lord. Če-šije se na šiske. Natera napred sve dlake. Ona natrag kosa se uvile u loknice, ukrecavila. Tamam mu kragnu pokrije. S oltara čita neka silna opela mrtvima i onim što za tu rabotu čeka na red. Požuriva saranu, da ne zalkasni u bijoskop. Gamja afsto... Glavno da ima diplomu, crno ne belo.

Pićeš ja dalje kroz selo. Moje selo zo-ve se Mojklin. U njega živu životinje i ljudi.

Zivotinje: ovce, svinje, krave, bikovi, ko-nji, omice, ždrebadi, jaganci, kerovi, mačke, mišovi, pacovi, zecovi, puladi, magarci, two-rovi, rčkovi, koze, jarci, štenci.

Stara fela ljudi: paori, čobani, guščari, svinjari, kravani, bojtarji, kišobrandžije, pen-džeraši, crna sirotinja, teška sirotinja, gola sirotinja, siromasi ko crkveni miš, četvrtari, napoličari, džendžiri, logoši, gajdaši, slepci, dertoši, gulamferi, udriňankeli, flenteri, džigeričari, gazdići, gaze, kulaci, blatarji, perjari, ribari, enteši, birtaši, bezemilaši, zgubidi, frulaši, korpari, metlari, sarači, ko-vači, odajdžije, pčelari.

Nova fela ljudi: tehničari, agronomi, kuršmiti, doktori, šloseri, limuzinaupravljači, inžiniri, cate, učitelji naftaši, vilozofi.

Ako se ne sruši škola, kroz koju godinu sasvim će nestati nas iz stare fele. Ostaće samo ovi školovani da mudruju. Mi škartirani, glupavi i zaostali, polako izumiremo.

Po selu rastu, rastu bagrenji, brestovi, zove, dudovi, ikisele i slatka drva, topole, oresi, krestenji, smrdljiva drva.

Kuće su uglavnom staromodne, trsikom pokrivenе i šopljene na laškat. Red je kre-citi i bar četiri puta godišnje. Ko neće, ne mora nijedamput. Al nek mu je jasno da će torokuše seoske goroviti za njim da nema novaca ni za džak krekca. Isto ko oče, može ispid kuće posijati vrbu, mrelu ili neko šandarevo cveće. Nema bojazni. Miloš do-bošan je, avgusta meseca lanjske godine, stao Kipamov čošak, pet minuta dobovo po dobošu od krekije kože, a onda iz gornjeg džepa sakova izvadio prisnotamu cedulju, od-vio je, pa nam svima pročitao da će ubuduće sav životinjski rod, bio to ker, bila to suprasna krmica, koji bez gazzdinog zna-nja bude išo sokakom, javno biti opomenut da se skloni u avliju. Ako je životinja za-vrnuta i ne sluša šta vlast nareduje, s dvo-

cevkom na gotovsće je u Odbor isprovesti Mile džendir, a gadza je dobiti natrag tek kad plati kaznu. Tačka.

Ok o selu je atar. Iza našog atara je tuđi atar. Iza tuđog atara je tuđe selo. Iza tuđog selu je još tuđi atar. Iza još tuđog atara je još tuđi atar. Iza još tuđog atara je još tuđe selo.

Na Rakin bunar snabdem se s vodom. Arterska, ide direktno iz zemlje, ništa zdravije od nje. Ne pravi pene kad curi u kantru, nema mrmoljaka. S puškom me ne bi naterali da gutam onu vodovodnu. Mlago deca oko lule, pinku se, prsku. Đaci prvacici. Silgurno su i krenili na izlet. U šumicu kod šinternice, da se nadisu svežog vazduha. Da od čitanja, pišanja i sedenja u skamiju ne ostanu grbava. Glavna konkurenca kamila-mama. Valjaće se po travi, neki se izmisljati u ono što su ikrave otorile. Još kad ibi se pojavio Zoran padavičar. Ala bi i razmoto! On kad plijune, do zemlje se ostegli. Za to vreme učitelji će pokazivati učiteljcima prirodne ljepote našog kraja. Njekatih i. Klamčića nećije noge ko zecije uši. I cugati vijak. Ni brige nama, svasta lepo i korisno ima deca da nauči! Taman ja malio, popo se na kola, kad evo ti Mileta Abinga. Ispod leve ruke drži ulubljenu plavu kantu, obuven u švedanke, ritav, dromjav, veliki slamni šesir mu ajka na glavu, desnom lupa u dno, sve odjekiva kako peva: Aoj Mile, i ti si od mode, sve ti dupe isčvakale rode! Dečurlija se razbežala. Znadu ljudu. Nji sto da čeka na red, Mile kad se pojavi na bunar, svu se sklanjuju, propušću ga.

Kola vuče Dama, moja kobila, Konji su ti mačka u džak. S njima nikad nisi načisto. Turiš ruku unutra, jedamput te ogrebe, drugiput se umiljava. Treba dobro brojati dok ne pribrojiš sve što su zbog konja celog veka ostali šanadni.

Pijem retko kad. Uglavnom pivo. I to samo iz flaže. Na moje oči kad mi otpušu, znam da ništa nije mučkano i dolivan.

Ožderem se, kažem, retko kad, a onda: zbogom pametil! Sto čuda dođe mi u glavu. Uvatam Damu u kola, širom otvorenim kapiju. Teraj u pustoljine! Sokacima. Tam-drcu točkovi, šaraglje škripu. Ja se s jednom rukom držim za levču da ne ispadnem, u drugu stežem kajase. Kormanim bez greške. Okolo se uskomešala prašina. Štipa mi oči. Ošini po prasini! Miš da kroz selo tutnji celo stado krava. Još kad bi imo lulu, pravi morski kurjak. Isprič mi sve nešto treperi, neka magluština, paučina. Dobro znam da na čošak ima samo jedna čuprija od cigala. Otikud sad dve? Kojom da se uputim? Ajd levo. Promašim. Tek je puklio kad sam naletio. Tras! Ode čuprija u jendek. Sva se razjebalila. Štagar puta sam se tako mogo satariti! Ode luda glava. Žalilo bi me samo Tupan. Jedino on čevko bi i zavevo auuuuu! auuuu! za gazdom. Tako mu i treba, kazali bi drugi, nije umo da se čuva, nali tu blešavu glavu, nije procenio koliko pod kapu mož poneti. Žilao bi se sam. Sam i prižalio. Šta mi vredi? Učuto bi, pokrio se pokrovom do brade. I čekao baba Gordana, svete njene verne. Evo vam raj, prodro bi se iz sanduka, gle šta je crvi, svu su gladnii!

Do Velikog sokaka teram još kaljavljaju, a tamo kad izbijem, ko besnu kenu s lanca da si pustio: sklanjam se narode, biće džumbusa kad Orestije Slepčević Švićne njegovu Damu! Idi, ta ona ti beži ko su manuta. Zemlju ne dodiriva. Leti! Tako ne bi bežala ni da je sam Sveti Ilija Gromovnik ganja. Varninice sve iskaču. Upiru prstom u mene žene, upiru prstom u mene! Svi me pitresu. Bole mene što me pitresu, što čantru i upiru prstom. Kad teram kera, isteram ga ko što treba. Ne škombrčim. Nije mi žao novaca. Tek otrežnjem, dok pijem sodu binkabonu i mećem ladne obloge na čelo, vidim kake sam karambole napravio. Kasno Janko na Kosovo stiže. Kroz Mojklin se moram provozati makar jedamput godišnje, makar jedamput zagoviti! I cele godine se prati.

četiri pesme

karolj jung

VISOKA OBALA, REKA

Obala se ponovo pomera.
Prepuna novih strasti izjutra.
Svoje mesto u predelu zauzima.
Ali, pogledaj samo,
Rimljanine budalasti:
Reka samo od kiša nadolazi.
I dok neprestano prevalejuće
Prinudni put
Između dve kule,
Rđa prekriva
Celic mača tvoig.
Vidiš li kako nam
Raspoloženje prekriva
Magla koja se valja;
Ranjeni vek
I — naravno — strah,
Koji je veći
Kao i sám predeo.
Pomislio bi: žitnica panonska,
Čuješ kako pucketi žito,
Ali, pogledaj samo,
Rimljanine budalasti:
Na isušenom dnu pristarog jezera
Deux ex machina.
Nema planinu, groblja rude,
Nema vrhova da ih osvajaš.
Dani: uspomene na minula vremena,
Britiki čelik iskušava
Na stolu izjedenom lužinom.

POD IZGOVOROM POZADINE

Treba se setiti one stanice,
Avetinjskog hujanja
Nad onom šačicom života.
Jer je to bila avet — fantom.
Fantom zaista, napet živac iza njega,
Neman boje tla, koja tutnji.
Treba se setiti i magle,
Kiša koje bez prestanka liju,
Još od lane i preklane,
Oblak koji promiču ulicom sunčanih zraka,
Onih olovnih oblaka,
Onog prljavog neba,
Prljave kiše, prljavih dana,
Onog prljavog mira,
Cutanje, tišine koja vilice steže,
A i napetosti u nama.
Treba se setiti polaska,
A naročito toga da smo se
Ipak vratili kući. U našu domovinu.
Trebalo bi upitati nekoga
Gde li se nalazi taj Murmanski,
Ili bar pogledati
Na nekoj dobroj mapi;
Gde se nalazi taj grad, o gde,
U koji je oputovalo jedno tužno dete,
Jednog sunčanog dana, jedne junske noći;
Ili bar saznati
Kuda nam odlaze deca,
Koja bi se vasceli dan vozila biciklom
I zvonila oko kuće,
Kao subotički tramvaji iz mладости;
Jer ne možeš izbjeći njihova pitanja,

A zbog čega bi ih i izbegavao,
Zbog čega bi bežao od pesme,
Sme li se bežati od pesme,
Od reči uopšte?

POZNI ŠAMAN

»Dok sam spavao,
Jezik mi je pevao!«
(Reči ketskog šamana)

Francuski automobil
Engleski štof
Finski toalet papir
Poljska vojka
Jugoslovenska poligonka
Mađarske knjige
Nemački tranzistor
Japanski foto-aparat
Nemačka stona lampa
Ponovo knjige
O bitkama salamiškim
O revolucionarima
O konsolidaciji
Talijanske olovke
Prazne sveske
Više diploma
Latinske obveznice
Španska peć na butan
Francuski upalač na butan
I naravno francuski caporal
I temerinski plavi jorgovan
Badem iz Obsidijana
Pismo majke iz Ebingena
Pismo oca iz Ebingena
Pismo brata iz Ebingena
udaram u bubanj u roj
udaram u bubanj u roj
Skamenjeno nebo
Zanos izgara
Radio-Luksemburg
Crnici plivaju
Potmuli bubenjevi
Pozni šaman
Zakasneli šaman
Moj ukrađeni šesti prst
Zauvek je nestao
Moje suvišne kosti
I sve ispočetka
Finski toalet papir
Engleski WC
Francuski meh
Francuski prekidač
Još nevidena Francuska
Još nevidena Finska
Još nevidena Engleska
Itd. itd. itd. itd.
Uostalom
Možeš da okopniš
Romantičaru stari
Ne vredi
Okopni već jednom
Okopni već jednom
Okopni već jednom
Paganski anđele moj
Paganski anđele moj

NAPOSLETINU

Nenaoružan
Odlazim
Ovim putem.

Zemlja ovog kraja
— više nego simbol —
Domovina je
I orača-sejača,
Njegovo zvezdano nebo.

Polazim
— predeo ostaje iza mene —
Očekujući praznik
I delec oružje
Onima koji polaze na put.

Zatim ču se i ja ispružiti
— kao nagrižen
raonik pluga —
U zemlji.

S mađarskog preveo Jožef Varga